

М.Д.Галів (Дрогобич), В.І.Ільницький (Дрогобич)

**ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«УКРАЇНСЬКИЙ ВИЗВОЛЬНИЙ РУХ (ПЕРША ПОЛОВИНА XX ст.):
КРАЄЗНАВЧІ КОНТЕКСТИ»**

Починаючи з 1990-х рр. питання дослідження історії національно-визвольного руху XX ст. набуло в Україні особливої актуальності. У пошуках власної ідентичності, ідеології, вибудовування культурної політики та політики пам'яті органи влади, а за ними й історики, філософи, політологи постійно зверталися до проблематики трактування та оцінок складної, насиченої фактами, суперечливими інтерпретаціями історії визвольної боротьби українців, особливо першої половини XX ст. Зауважимо, що проблему загострювало дотеперішнє панування радянських історичної пам'яті, міфів, ідеологічно-пропагандистських, псевдонаукових штампів, котрі, з одного боку, ставали на заваді об'єктивному висвітленню складних історичних питань, а з іншого – усе ж стимулювали увагу до них дослідників і громадськості.

Дискусії тривають, але історична правда, за нашим спостереженням, усе ж перемагає. Її утвердженню, безумовно, сприяють численні форуми істориків, присвячені тематиці українського визвольного руху, котрі проводилися і проводяться в нашій країні та за кордоном. Не залишився осторонь цих процесів і Дрогобич. Ще 2002 і 2007 рр. у Дрогобицькому державному педагогічному університеті імені І.Франка відбулися конференції, присвячені 60- і 65-річчю Української повстанської армії. У 2012 р. з нагоди її 70-ї річниці за ініціативою дрогобицьких науковців відбулася наукова конференція в Рожнятові (Івано-Франківська обл.).

Продовженням доброї традиції стало проведення 24 квітня 2015 р. на історичному факультеті Дрогобицького державного педагогічного університету імені І.Франка Всеукраїнської науково-практичної конференції «Український визвольний рух (перша половина XX ст.): краєзнавчі контексти», приуроченої до 100-річчя від дня народження діяча ОУН та УПА М.Фриза. Організаторами виступили кафедра нової та новітньої історії України ДДПУ імені І.Франка (в.о. завідувача доц. М.Галів та доц. В.Ільницький), Інститут українознавства імені І.Крип'якевича НАН України (директор – проф. М.Литвин), Український інститут національної пам'яті (директор – канд. іст. наук В.В'ятрович). У заході взяло участь близько 40 дослідників із Києва, Харкова, Кіровограда, Одеси, Львова, Рівного, Івано-Франківська, Тернополя, Дрогобича. Конференцію відкрив проректор із наукової роботи ДДПУ імені І.Франка проф. М.Пантюк, який наголосив на актуальності порушеної проблеми, відзначивши красномовний факт: значна частина сепаратистів на Луганщині та Донеччині є випускниками історичних факультетів місцевих вищих навчальних закладів. Промовець закликав до формування проукраїнського бачення історії нашої країни. До учасників конференції з вітальним словом звернулися колишній декан історичного факультету ДДПУ імені І.Франка доц. М.Савчин, депутат Дрогобицької районної ради В.Панів.

У пленарному засіданні взяв участь відомий дослідник, д-р іст. наук, проф. Київського національного університету імені Т.Шевченка В.Сергійчук, котрий виступив із доповіддю про політичну діяльність С.Петлюри у Львові 1905 р. Висловлені ним думки, влучно екстрапольовані на характеристики сучасних внутрішньо- і зовнішньополітичних реалій, викликали жваву дискусію серед присутніх. Д-р іст. наук, проф. ДДПУ імені І.Франка В.Футала проаналізував українську історіографію національно-визвольного руху на Дрогобиччині у 1920–1950-х рр. Представник Львова д-р іст. наук,

проф. *М.Кріль* окреслив прояви визвольного руху в 1940–1950-х рр. на Добромильщині, яка в той час перебувала у складі Дрогобицької області УРСР. Спогадами про свою участь в українському визвольному русі на теренах Івано-Франківщини поділився педагог, професор ДДПУ імені І.Франка *О.Вишневський*.

Концептуально-методологічною видалася доповідь д-ра філол. наук, проф. ДДПУ імені І.Франка *П.Іванишина* «Концепція держави в українському націоналізмі: пост-колоніальна актуалізація». Дослідник наголосив на сьогочасній необхідності обрати націоналістичний шлях державного будівництва, котрий, за його словами, полягає у тому, щоб «будувати свою національну державу, оту шевченківську “хату”, українську Україну, націоналістичну Українську самостійну соборну державу, щоб залишитись самими собою».

Учасники конференції взяли активну участь в обговоренні доповідей доцентів *І.Дрогобицького* (Івано-Франківськ), *В.Галика*, *М.Гладкого*, *В.Льницького*, *Б.Лазорака*, *О.Медвідь*, *Р.Попп* (Дрогобич), старшого наукового співробітника *Н.Любовець* (Київ), аспірантів *С.Волянюка* (Тернопіль), *І.Стамбола* (Одеса), *В.Ханаса* (Дрогобич), магістра *В.Шевченка* (Київ). Дискутувалися питання достовірності та верифікації історичних джерел з історії українського визвольного руху, діяльності І.Липи в Одесі під час національної революції 1917–1921 рр., повстанського отамана Ю.Мордалевича в Наддніпрянській Україні 1921 р., ефективності Української народної самооборони в Галичині 1943 р. та ОУН на східних теренах України в 1941–1944 рр. Було відзначено динамізацію суспільно-політичних процесів у сучасній Україні.

Матеріали конференції опубліковано у спецвипуску фахового видання «Дрогобицький краєзнавчий збірник» (головний редактор – проф. *Л.Тимошенко*; Дрогобич, 2015 р., 504 с.). Дослідник історії українського визвольного руху знайде тут цікаві, фактологічно насичені й водночас концептуально-аналітичні статті знаних істориків, у тому числі *І.Патриляка* (Київ; «У полоні стійких стереотипів: ставлення Організації українських націоналістів до єврейської меншини в міжвоєнний період і перші роки Другої світової війни»), *Г.Стародубець* (Житомир, «Сталінізм в оцінці політичної думки українського визвольного руху 1930–1940-х рр.»), *О.Ситника* (Кривий Ріг, «Парадигма української націоналістичної ідеології в контексті національно-визвольної боротьби першої половини ХХ та початку ХХІ ст.»), *В.Гудзя* (Мелітополь, «Правда про Голодомор у контексті національно-визвольної боротьби: історіографія замовчування»), *М.Посівнича* (Львів, «Закарпаття в концепціях ОУН у 1937–1938 рр.»), *Я.Антонюка* (Київ, «Діяльність Кримського обласного проводу ОУН(б) (листопад 1941 р. – жовтень 1943 р.)»), *І.Марчука* (Рівне, «Переговори між керівництвом ОУН(б) на Волині та чеським підпіллям восени 1943 р.»), *В.Мороза* (Київ, «Територіальний поділ ОУН на Мостищині (1944–1952 рр.)»), *Г.Сергійчука* (Київ, «Українське національне відродження у Москві в 1917 р.») та ін.

За результатами роботи учасники конференції схвалили резолюцію, яка, зокрема, включає такі настанови й пропозиції: продовжувати пошук, опрацювання та видання нових джерел з історії українського визвольного руху першої половини ХХ ст., у тому числі досліджувати краєзнавчу проблематику, актуальність якої на сьогодні в контексті мікроісторичної та лімологічної парадигм історієписання безсумнівна; необхідним є подальше вивчення та аналіз історіографічних здобутків дослідження краєзнавчих аспектів історії українського визвольного руху; на часі студії з історичної антропології, усної, соціальної, гендерної історії визвольного руху; рекомендувати адміністраціям вишів за можливості ввести до навчальних планів дисципліни нормативного або варіативного характеру з тематики українського визвольного руху першої половини ХХ ст.